

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över departementspromemorian Konkursförfarandet (Ds 2019:31)

Inledning

Tingsrätten instämmer i att det finns ett tydligt behov av en modernisering av konkurslagstiftningen. I det remitterade betänkandet behandlas ett stort antal förslag som lämnats under en längre tid för att få till stånd en effektivare konkurshantering. Tingsrätten tillstyrker ansatsen att renodla domstolens roll, så att domstolens handläggning så långt möjligt koncentreras till sådana frågor som kräver en kvalificerad rättslig prövning. Tingsrätten ser dock anledning väcka frågan om det finns ett mer genomgripande reformbehov. De i betänkandet presenterade förslagen innebär väsentligen inte någon modernisering av konkursinstitutet som sådant. Förslagen kan endast i begränsad del förväntas medföra effekter för ändamålet med konkurslagstiftningen, ”en snabb avveckling av konkursboet med ett så bra ekonomiskt resultat som möjligt” (betänkandet, s. 128). Det kan också finnas anledning att samtidigt, och i ett sammanhang, överväga institutet företagsrekonstruktion.

Vänerns borgs tingsrätt som sedan år 2011 handlagt Saab-konkurserna, bland de största konkurserna som förekommit i Sverige, kan vidare notera att de skilda förutsättningarna för hantering av små och stora verksamheter inte tycks ha beaktats i betänkandet. Det kan finnas anledning att närmre överväga åtminstone de särskilda svårigheter för den praktiska hanteringen som riktigt

stora konkurser innebär. Det sistnämnda inte minst mot bakgrund av att konkursförvaltarna föreslås ta över administrativa uppgifter, vilka i de allra största konkurserna förutsätter betydande personella resurser.

Nedan redovisas tingsrättens detaljsynpunkter på de framlagda förslagen, i förekommande fall med utgångspunkt i lagrum. Tingsrätten har i övrigt inga invändningar mot de framlagda lagförslagen.

Hybridkonkurser

I betänkandet förefaller inte frågan om s.k. hybridkonkurser, d.v.s. konkurser i vilka det blir utdelning i särskild förmånsrätt men brist i allmänna boet, ha beaktats eller övervägts. Förfarandet har utvecklats i rättspraxis, utan att vara reglerat i konkurslagen. Det bör närmre övervägas hur hybridkonkurser kan passas in i det föreslagna regelverket.

4 kap. 20 § konkurslagen

I betänkandet föreslås att talan om återvinning ska väckas vid den tingsrätt som har beslutat om konkursen. Det huvudsakliga skälet som anges till den ändringen är att den kompetens som finns hos de tingsrätter som fortsättningsvis kommer hantera konkursärenden ska kunna tillgodogöras. Även om återvinning i och för sig aktualiseras vid konkurs ter sig återvinningsfrågan tämligen frikopplad från konkursinstitutet i övrigt. Det kan möjligen ifrågasättas om kompetens att handlägga konkursfrågor i sig medför kompetens att handlägga återvinningsmål. Vidare tycks inte grundläggande argumentet för hemvistforum ha beaktats, såsom att den som blir instämnd i ett mål inte ska behöva åsamkas extrakostnader för resor m.m.

6 kap. 2 §, 7 kap. 9 § och 7 kap. 28 § konkurslagen

I förslaget till ny utformning av bestämmelsen i 6 kap. 2 § konkurslagen anges att gäldenären ska ge bl.a. rätten de upplysningar av betydelse för konkursutredningen som begärs. Lagtexten i denna del föreslås inte bli ändrad.

Då tingsrätten inte längre ska ha något löpande konkursärende ter sig behovet av denna allmänna upplysningsplikt som oklart.

I förslaget till ny utformning av bestämmelsen 7 kap. 9 § konkurslagen anges att förvaltaren på begäran ska ge bl.a. rätten upplysningar om boet och dess förvaltning. På motsvarande sätt som ovan angetts avseende bestämmelsen i 6 kap. 2 § konkurslagen kan behovet av denna allmänna upplysningsplikt ifrågasättas. Motsvarande gäller också för tillsynsmyndighetens skyldighet att på begäran lämna upplysningar till bl.a. rätten, som anges i förslaget till ny utformning av 7 kap. 28 § andra stycket konkurslagen

9 kap. 6 § konkurslagen

I likhet med vad som nu gäller föreslås att det i en bevakning tydligt ska anges fordrans belopp och grunden för fordran. Förslaget i betänkandet i dessa delar är dock att konkursförvaltaren ska hantera förlikningsförfarandet. Frågan blir enligt förslaget aktuell för rätten först efter överlämnande, varvid rätten ska tillämpa ärendelagen. Enligt nu gällande rätt har rätten en möjlighet att avvisa en bevakning som inte motsvarar kraven i 9 kap. 6 § konkurslagen (prop. 1986/87:90 s. 301). Om rätten fortsatt ska ha möjlighet att avvisa en bristfällig bevakning måste ett förtydligande göras i lagstiftningen, eftersom den skrift som i sådant fall kommer inleda förfarandet i rätten är förvaltarens överlämnandeskrift, inte bevakningsskriften, se 9 och 10 §§ ärendelagen.

9 kap. 15 § konkurslagen

I förslaget till bestämmelsen anges den tidsfrist som ska gälla för när förvaltaren senast ska ha överlämnat en bevakningstvist till rätten. Det framgår inte tydligt vilka konsekvenser det skulle medföra om förvaltaren överskrider tidsfristen.

9 kap. 16 § konkurslagen

Den föreslagna bestämmelsen anger att ”ett ärende som rör tvistiga fordringar ska handläggas skyndsamt av rätten”. I motiven uttalas att samtliga tvister som överlämnas till rätten bör handläggas i ett ärende (s. 277). Tingsrätten har svårt att se något tungt vägande skäl för en generell regel om gemensam handläggning avseende de tvistiga fordringarna. Det kan emellanåt finnas fördelar med en sådan hantering, men även nackdelar, då de tvistiga fordringarna kan röra vitt skilda frågor. Dessutom torde efterbevakningar normalt få handläggas för sig även om de kommit in till rätten under tiden övriga fordringar prövas. Tingsrätten anser därför att samma överväganden som gjorts beträffande övriga ärenden därmed kan göras även avseende de ärenden som rör prövningar av tvistiga fordringar, se betänkandet s. 387 f.

9 kap 20 § konkurslagen

Enligt förslaget ska, liksom hittills, en efterbevakningsavgift betalas. Betalning av avgiften ska enligt motiven till bestämmelsen, liksom hittills, vara en förutsättning för att efterbevakningen ska börja handläggas. Att så är fallet framgår inte uttryckligen vare sig av nuvarande eller föreslagna ny reglering. För tydlighets skull bör detta uttryckligen anges i bestämmelsen.

16 kap. 7 § konkurslagen

Enligt förslaget görs ansökan om konkurs till tingsrätten. I bestämmelsen finns ett bemyndigande för regeringen att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka tingsrätter som får pröva en konkursansökan. Av motiven framgår att det föreslås en koncentration av konkursärenden till vissa tingsrätter, men att anknytningskriterium alltså bör vara utgångspunkten (s. 400).

Tingsrätten kan i och för sig instämma i behovet av en koncentration av konkursärendena till vissa tingsrätter. Det kan dock ifrågasättas om det är förenligt med bestämmelsen i 11 kap. 2 § regeringsformen att på sätt föreslagits helt lämna frågan om domstolarnas organisation avseende konkursärenden till

regeringen. Tingsrätten förordar därför att bestämmelsen istället utformas med förebild i 18 kap. 1 § första stycket utsökningsbalken.

I betänkandet förs visst resonemang om vilka tingsrätter som framöver ska handlägga konkursärenden. Tingsrätten avstår i detta skede från kommentar till detta.

Enligt den nu gällande 2 kap. 2 § konkurslagen ska tingsrätten skyndsamt överlämna en ansökan om konkurs till behörig tingsrätt, utan föregående hörande av ingivaren. I betänkandet föreslås att det stadgandet tas bort med hänvisning till regleringen i 8 § andra stycket ärendelagen. Enligt den sistnämnda bestämmelsen ska dock ett överlämnande ske först sedan ingivaren gett sitt samtycke till en sådan åtgärd. Tingsrätten ser inget rimligt skäl till att ingivaren ska behöva tillfrågas inför ett överlämnande av en ansökan om konkurs och förordar därför att regleringen enligt nuvarande 2 kap. 2 § konkurslagen behålls.

Niclas Johannisson

Kristian Andersson

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Niclas Johannisson och rådmannen Kristian Andersson (referent).